



## Науковий дискурс в українській лінгвокультурології

Освітній ступінь

Магістр

Спеціальність

034 Культурологія

Освітньо-наукова програма

Музична культура

Статус

Обов'язкова

Курс	2
Семестр	3

ECTS	3
Годин	90
Лекції	14
Семінари	14
Самостійна робота	62

Форма контролю

залік

### Інформація про викладача

ПІБ	Сахарова Ольга Вікторівна доктор філологічних наук, доцент
Профіль викладача	<a href="https://knmau.com.ua/departments/kafedra-mov/">https://knmau.com.ua/departments/kafedra-mov/</a>
e-mail	<a href="mailto:olsakh@ukr.net">olsakh@ukr.net</a>

### Анотація навчальної дисципліни

Стрімкий розвиток дискурсології, спрямований на опанування різних сфер життєдіяльності людей, зумовлює появу нових підходів до вивчення комунікативного процесів. Статусно-орієнтований дискурс віддзеркалює різні виміри ділового спілкування, невід'ємною частиною якого виступає і наукова діяльність.

Підхід до наукової діяльності як до опанування наукового дискурсу впливає, відповідно, із сучасних інтерпретацій інституційного спілкування. Універсальність та етноспецифічність реалізації наукового дискурсу зумовлює необхідність розглядати його в контексті української лінгвокультурології.

Вище зазначені позиції дозволять інтерпретувати написання магістерської роботи не як чергове завдання студента, а як свідоме наукове дослідження, що ґрунтується на традиціях української лінгвокультурології.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх і наукових галузей, а також пов'язана з такими дисциплінами: «Основи науково-дослідної роботи», «Основи бібліографічної роботи» та іншими.

**Метою** та завданнями викладання навчальної дисципліни передбачається засвоєння студентами понять про науку, відомостей про стан сучасної науки, розуміння процесу наукової діяльності, оволодіння методологічними та методичними основами наукового дослідження; засвоєння понятійно-термінологічного апарату наукової діяльності; ознайомлення зі станом наукової діяльності в Україні та світі, з електронними та Інтернет-ресурсами інформації.

### **Програмні результати навчання:**

ПРН 1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтеграції для розв'язання суспільно-значимих проблем.

ПРН 2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.

ПРН 3. Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки.

ПРН 4. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.

ПРН 5. Організовувати та підтримувати комунікації з органами влади, науково-дослідними установами, інформаційно-аналітичними службами, засобами масової інформації з питань культури.

ПРН 6. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних питань, презентації результатів дослідження та проектів.

ПРН 7. Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.

ПРН 8. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку суспільства.

ПРН 11. Мати навички організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп у галузі культури.

ПРН 12. Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.

ПРН 13. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері культурології, генерувати та перевіряти гіпотези, збирати докази та аргументувати висновки.

ПРН 14. Розробляти навчально-методичне забезпечення і викладати навчальні дисципліни з культурології у закладах освіти.

Основні завдання курсу «Науковий дискурс в українській лінгвокультурології» визначені необхідністю сформувати у студентів наступні **компетентності**:

**Інтегральна** - Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

#### **Загальні:**

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
5. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.
6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
7. Здатність до пошуку, опрацюванню та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність проведення досліджень та викладання на відповідному рівні.

#### **Фахові:**

1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.

2. Здатність оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.
4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.
5. Здатність до ефективної взаємодії з представниками інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості.
6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.
9. Здатність використовувати сучасні методи та інструменти культурології, методи аналізу даних та інформаційні технології для проведення наукових досліджень, аналізувати і презентувати результати досліджень, аргументувати висновки

Студенти повинні

**знати:**

- Зміст та тлумачення поняття «дискурс», основні особливості наукового дискурсу
- зміст основних категорій у галузі наукової діяльності;
- стан наукової діяльності в Україні та за кордоном;
- особливості проведення наукового дослідження;
- методологію сучасного наукового дослідження;
- основні види і джерела наукової інформації;
- загальні вимоги до оформлення наукового дослідження.

**вміти:**

- обґрунтовувати наукову проблему;
- розробляти методiku та план наукового дослідження;
- добирати інформаційні джерела наукових досліджень;
- оформлювати результати наукових досліджень;
- здійснювати апробацію результатів наукових досліджень.

Структура курсу. Курс «Науковий дискурс в українській лінгвокультурології» спирається на системне вивчення та опанування практичними навичками здійснення наукових досліджень у гуманітарній царині. Перші два модуля «Загальне поняття про науковий дискурс» і «Загальне поняття про українську лінгвокультурологію» присвячені науково-теоретичним засадам курсу. Третій модуль – Мовно-стилістична організація наукового дискурсу – спрямований на опанування розмаїттям стилістичних можливостей наукової мови. У четвертому модулі – Магістерська робота як жанр наукового дискурсу – передбачено глибокий аналіз структурних, композиційних ознак магістерської роботи, особливостям підготовки до захисту. Курс передбачає проведення практичних занять у формі семінарів, написання контрольних модульних робіт

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, GoogIMeet, Zoom.

## Перелік тем

*Модуль 1 Теоретичні засади дискурсології та лінгвокультурології*

**Тема 1. Основний зміст, ознаки, структура наукового дискурсу.**

**Тема 2. Поняття про лінгвокультурологію.**

*Модуль 2. Особливості наукового дискурсу*

**Тема 3. Стильові риси та жанрове розмаїття наукового дискурсу.**

**Тема 4. Робота з науковою літературою.**

**Тема 5. Мова наукового дискурсу.**

**Тема 6. Способи та структура аргументації та доведення наукової думки.**

**Модуль 3. Робота над магістерським дослідженням**

**як напрям наукового дискурсу**

**Тема 7. Магістерська робота як жанр наукового дискурсу**

**Тема 8. Робота над теоретичним та практичним розділами магістерської роботи**

**Тема 9. Вступ та висновки як структурні компоненти магістерської роботи.**

**Тема 10. Захист магістерської роботи.**

## **Форми та технології навчання**

---

Лекції, семінарські заняття, диспут, презентація

## **Навчальні ресурси**

---

Необхідна інформація до навчальної дисципліни надсилаються у відповідну групу «Дистанційне навчання»: <https://knmau.com.ua/virtualnij-tur/>; основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram. <https://knmau.com.ua/virtualnij-tur/>.

## **Методи контролю**

Навчальні досягнення студентів оцінюються протягом залікового кредиту відповідно до діючих стандартів і вимог ECTS і включають поточний, проміжний (після кожного змістового модулю) і підсумковий контроль у вигляді заліку.

Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю здійснюється у фронтальній, груповій, індивідуальній, комбінованій формах.

Методи усного, письмового, тестового, рейтингового контролю, самоконтролю, взаємоконтролю, перевірки виконання ситуативних задач тощо.

## **Система оцінювання**

---

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Реферат за обраною тематикою	10
3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	20
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Підсумкова контрольна робота	30
6.	Залік	40
	Всього	100

**Критерії оцінювання знань студентів**

A (90 – 100 ) Відмінно – відмінне виконання роботи з незначною кількістю помилок. Студент має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення, здатний використовувати знання у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення, аргументувати їх. На високому рівні володіє матеріалом, вміннями й навичками комплексного аналізу наукового твору, наукових фактів, використовує засвоєні факти для виконання нестандартних завдань, самостійно формулює проблему й вирішує шляхи її розв'язання, висловлює власні думки, самостійно оцінює явища мови, літератури й культури, виявляючи власну позицію щодо них.

B (82-89) Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками. Студент знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), робить висновки, виправляє допущені помилки; відповідь студента повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень; він здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності, володіє матеріалом та навичками комплексного аналізу наукового твору, наукових фактів, виявляє початкові творчі здібності, самостійно оцінює літературні явища, працює з різними джерелами інформації, систематизує, узагальнює та творчо використовує дібраний матеріал.

C 74-81 Добре – загалом правильна робота з певною кількістю грубих помилок. Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний вирішувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності. Його знання є достатніми, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки й залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його логічна, хоч і має неточності, володіє матеріалом та навичками комплексного аналізу наукового твору, наукових фактів, застосовує теорію в конкретних ситуаціях, демонструє правильне застосування матеріалу, складає порівняльні характеристики, добирає аргументи на підтвердження власних міркувань, вживає відомі факти, поняття для виконання стандартних навчальних завдань.

D (64-73) Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків. Студент виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. Він вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, знає зміст твору, може переказати значну його частину, з допомогою викладача виділяє головні епізоди, уміє формулювати думки, називає риси характеру літературних героїв, встановлює окремі причиново-наслідкові зв'язки, дає визначення літературних термінів з прикладами, володіє матеріалом і навичками аналізу наукового твору, наукових фактів за поданим викладачем зразком, наводить окремі приклади з тексту.

E (60-63) Задовільно – виконання задовольняє мінімальним критеріям. Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Знає зміст твору, переказує окрему його частину, знаходить у тексті приклади відповідно до сформульованого завдання, висловлює оцінювальне судження і доводить його одним-двома аргументами, завершує відповідь простим узагальненням, дає визначення літературних термінів.

FX (35-59) Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перездати. Студент розуміє навчальний матеріал і може відтворити фрагмент з нього окремим реченням (називає окремі факти з життя і творчості письменника, головних персонажів твору, упізнає за описом окремого персонажа твору, упізнає, з якого твору взято уривок тощо). Або розуміє навчальний матеріал і за допомогою викладача дає відповідь у формі висловлювання (відтворює зміст у певній послідовності, називає на репродуктивному рівні жанр твору, упізнає літературний факт за описом або визначенням).

F (0-34) Неприйнятно – необхідна серйозна подальша робота. Студент має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.

## **Інклюзивне навчання**

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

## **Позааудиторні заняття**

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах тощо.

## **Література:**

1. Белова А. Д. Лингвистические аспекты аргументации. К., 2003. 304 с.
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. К.: АБУ, 2002. 480 с.
3. Гінзбург М. Д. Система правил українського ділового та наукового стилю // Укр. мова. 2006. № 2. С. 30–43.
4. Грищенко І.М., Григоренко О.М., Борисенко В.О. Основи наукових досліджень. К.: КНТЕУ, 2001. 186 с.
5. Дудик П. С. Стилїстика української мови: Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.
6. Жовтобрюх М. А. Науковий стиль української мови // Мовознавство. 1968. № 1. С. 3–13.
7. Зелінська Н. В. Поетика приголошеного слова (українська наукова література 19 поч. 20 ст.). Львів: Світ, 2003. 352 с.
8. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наук. тексту. К.: Вид-во Київ. ун-ту, 1970. 306 с.
9. Левченко О. П. Науковий стиль: культура мовлення: навчальний посібник. Львів: В-во Львівської політехніки, 2012. 204 с.
10. Мазур О. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. філол. спец. / О. В. Мазур, О. В. Подвойська, С.В.Радецька. Вінниця : Нова Книга, 2013. 120 с.
11. Мартиненко С.М., Москаленко А.М. Організація науково-дослідницької роботи студентів з педагогічних дисциплін. Навчально-методичний посібник. К., 2007.
12. Наука та інноваційна діяльність в Україні: Стат. збірник. К.: Держкомстат України, 2003. 340 с.
13. Непійвода Н. Ф. Автор наукового твору: спроба психологічного портрета // Мовознавство. 2001. № 3. С. 11–23.
14. Непійвода, Н. Ф. Мова української науково-технічної літератури: (Функціон.-стиліст. аспект). К., 1997. 303 с.
15. Пилипчук М.І., Григор'єв А.С. Основи наукових досліджень: Підручник. Затверджено МОН. К., 2007.
16. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 254 с.
17. Селігей П. О. Науковець і його мова // Українська мова. 2012. № 4. С. 18–28.
18. Селігей П. О. Науковий стиль української мови: ресурси оновлення // Мовознавство. 2006. № 2-3. С. 174—186.
19. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю. К.: Вид. дім «Києво-могилянська академія», 2016. 627 с.
20. Семенов О. М. Культура наукової української мови: Навч. посіб. К.: Академія, 2010. 213 с.
21. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. для вищ. пед. закл. освіти. К.: РНЦ «ДІНІТ», 2000. 260 с.
22. Типологія помилок у науковому тексті: Зб. наук. пр. Черкаси, 2011. 119 с.
23. Шейко В., Кушнарєнко Н. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. К.: Знання – Прес, 2003. 295 с.
24. Ярема С. На теми української наукової мови. Л., 2002. 44 с.